

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Mawrth, 2016

YN BRESENNOL:	Y Cyngorydd R. Llewelyn Jones (Cadeirydd) Y Cyngorydd John Griffith (Is-gadeirydd) Y Cyngorwyr Jim Evans, Alun Mummery, Dafydd Rhys Thomas Aelodau Lleyg: Mr Richard Barker a Mrs Sharon Warnes
YN BRESENNOL:	Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau) (ar gyfer eitem 3) Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Pennaeth Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro (ar gyfer eitem 4) Pennaeth Archwilio Mewnol (MH) Rheolwr Archwilio (SP) Swyddog Effaith ar Iechyd a Gofal Cymdeithasol (AGD) (ar gyfer eitem 3) Rheolwr Parhad Busnes a Chymorth (LE) (ar gyfer eitem 5) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cyngorydd Richard Owain Jones, y Cyngorydd H. Eifion Jones (Aelod Portffolio Cyllid)
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cyngorydd Ieuan Williams (Arweinydd), Prif Weithredwr, Rheolydd Risg ac Yswiriant, Y Mri. Andy Bruce a Gwilym Bury (Swyddfa Archwilio Cymru), Clare Edge (Deloitte)

1

Croesawodd y Cadeirydd bawb a oedd yn bresennol i'r cyfarfod ac estynnodd groeso arbennig i'w chyfarfod cyntaf i Clare Edge o Deloitte, sef archwilwyr ariannol newydd y Cyngor.

1. DATGANIAD O DDIDDRDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

2. COFNODION

Cyflwynwyd a chadarnhawyd fel rhai cywir - gofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr, 2015 a chofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 18 Chwefror, 2016.

Yn codi o gofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 8 Rhagfyr, 2015 -

Mewn perthynas ag Archwiliad yr Asiantaeth Safonau Bwyd, cadarnhaodd y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 fod y Cynllun Gweithredu i fynd i'r afael â'r materion sy'n codi o'r archwiliad yn cael ei fonitro ac y bydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn derbyn diweddariad ar gynnydd maes o law.

3. GWEITHIO MEWN PARTNERIAETH: RÔL Y PWYLLGOR O RAN MONITRO PARTNERIAETHAU

Cyflwynwyd er ystyriaeth a chymeradwyaeth y Pwyllgor - Adroddiad y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau) yn amlinellu rôl arfaethedig y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant o ran monitro partneriaethau pwysig y Cyngor gyda chyfeiriad penodol at adolygu trefniadau llywodraethu partneriaethau.

Rhoes y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau) adroddiad ar y cyd-destun a dywedodd fod trefniadau llywodraethiant partneriaethau'r Awdurdod yn cael eu hamlygu yn y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol 2014/15 fel mater llywodraethiant o bwys. Mae gweithio mewn partneriaeth wedi dod yn rhan annatod o arferion gwaith Awdurdodau Lleol ac mae hefyd yn elfen hanfodol o'r modd y mae'r Cyngor hwn yn ymdrechu i wireddu ei uchelgeisiau a'i raglen drawsnewid. Ymhelaethodd y Swyddog ar sgôp y ffrydiau gwaith partneriaeth sy'n anelu at ffurfioli trefniadau ar gyfer monitro, adolygu a llywodraethu partneriaethau cyfredol a'r rhai a all gael eu sefydlu yn y dyfodol fel ym mharagraff 3 yr adroddiad, a chyfeiriodd yn benodol at ddatblygu dogfen Bolisi ar gyfer Partneriaethau (ynghlwm fel Atodiad 1 i'r adroddiad) sy'n crynhoi gweledigaeth y Cyngor ar gyfer gweithio mewn partneriaeth.

Dywedodd y Swyddog Effaith ar Iechyd a Gofal Cymdeithasol fod un o'r ffrydiau gwaith partneriaeth yn golygu sefydlu rôl ar gyfer y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant wrth adolygu trefniadau llywodraethu partneriaethau, gan gynnwys cael trosolwg o'r cofrestrau risg sy'n ymwneud â phartneriaethau allweddol arwyddocaol. Er y gall gweithio mewn partneriaeth ddod â manteision sylweddol, gall hefyd gario risgiau sylweddol oni bai eu bod yn cael eu darparu o fewn fframwaith llywodraethu cadarn. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn gyfrifol am adolygu trefniadau rheoli risg yr Awdurdod fel y'u diffinnir ym mharagraff 3.4.8.3.4 o Gyfansoddiad y Cyngor. Mae'r Cyfansoddiad yn nodi mai ei swyddogaeth yw adolygu proffil risg y Cyngor a mofyn sicrwydd fod materion y mae risg yn gysylltiedig â nhw, gan gynnwys y rheini sy'n ymwneud â phartneriaethau sylweddol, yn cael sylw. Rôl y Pwyllgor hwn, felly, yw canolbwyntio ar sicrhau bod partneriaethau allweddol yn rheoli risg yn ddigonol ac nid yw'n ymwneud ag adolygu cyfraniad a chanlyniadau partneriaethau. Amlinellodd y Swyddog y camau nesaf ynghyd â'r trefniadau arfaethedig ar gyfer adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant ar y risgiau i'r Cyngor o fod mewn partneriaeth fel y nodir ym mharagraff 5.5 yr adroddiad a chadarnhaodd y bydd y rhain yn cael eu hymgorffori yn y trefniadau presennol ar gyfer adrodd ar risgiau a'u rheoli.

Rhoes y Pwyllgor sylw i'r adroddiad a gofynnodd am eglurhad ar y materion canlynol o ran ei rôl arfaethedig mewn perthynas â phartneriaethau -

- Nododd y Pwyllgor, er mwyn gallu cyflawni'r disgwyliadau o ran darparu sicrwydd bod partneriaethau allweddol yn rheoli eu risgiau, bod angen iddo gael gwybodaeth lefel uchel a dadansoddiad ynghylch perfformiad y prif bartneriaethau corfforaethol fel y gall adnabod y risgiau y maent yn eu hwynebu a bodloni ei hun eu bod yn cael eu rheoli'n briodol.

Dywedwyd wrth y Pwyllgor y bydd sylw'n cael ei roi i'r wybodaeth y mae angen ei darparu ar gyfer y Pwyllgor i'w arfogi a'i alluogi i lunio barn a rhoi sicrwydd bod y risgiau mewn perthynas â phartneriaethau yn cael eu rheoli, ac mae gwybodaeth lefel uchel am berfformiad y partneriaethau yn rhan hanfodol o'r broses honno.

- Yn ogystal â monitro materion sy'n gysylltiedig â risgiau sy'n effeithio ar bartneriaethau, nododd y Pwyllgor ei fod angen sicrwydd bod gweithio mewn partneriaeth yn darparu gwerth ychwanegol i'r Cyngor a bod partneriaethau hefyd yn rhoi gwerth am arian i drigolion a threthdalwyr yr Ynys.

Hysbyswyd y Pwyllgor bod Gwerth Ychwanegol a Gwerth am Arian yn ddau o feini prawf a ystyriwyd gan y Cyngor wrth benderfynu p'un ai i weithio mewn partneriaeth ai peidio ac wrth werthuso effeithiolrwydd y bartneriaeth fel y nodir yn y ddogfen Polisi Partneriaethau. Mae gan Sgriwtini rôl glir o ran asesu'r gwerth ychwanegol a ddaw i'r Cyngor yn sgil partneriaethau ac mae angen diffinio swyddogaethau'r pwyllgorau Archwilio a Sgriwtini yn glir a sicrhau cydbwysedd rhwng cyfrifoldebau perthnasol. Mae trafodaethau ar y gweill ynghylch sut y gall canlyniad gwaith

sgriwtini gael ei fwydo drwodd i'r Pwyllgor Archwilio er mwyn sicrhau bod ganddo'r holl wybodaeth sydd ei angen i ddod i farn ynghylch sicrwydd.

- Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch y modd y gwahenir partneriaethau'n rhai preifat, cyhoeddus a gwirfoddol, ac awgrymwyd bod trefniadau a sefydlir gyda'r sector preifat neu annibynnol fel arfer yn rhai contractyddol neu'n seiliedig ar gytundeb lefel gwasanaeth sydd yn gallu cynnwys cysyniad o bartneriaeth, ond nid o angenrheidrwydd. Dygodd y Pwyllgor sylw at y ffaith y gall hyn fod yn amwys ac fe nodwyd, a derbyniwyd, bod angen amlygu'r gwahaniaeth yn y polisi. (*Datganodd Mr Richard Barker ddi-ddordeb personol fel ymddiriedolwr sefydliad yn y sector annibynnol*).
- Mewn perthynas â phartneriaethau'n glynu wrth bolisiau'r Cyngor, nododd y Pwyllgor nad oedd y ddogfen bolisi yn glir ynghylch sut y bydd cydymffurfiaeth yn cael ei fonitro ac awgrymwyd bod angen mecanwaith ar gyfer sicrhau bod partneriaethau yn cymryd i ystyriaeth brif bolisiau'r Cyngor oherwydd gallai diffyg cydymffurfiaeth ar ran sefydliadau partner beri risg i enw da'r Cyngor.

Rhoddyd gwybod i'r Pwyllgor y byddai manylion ynglŷn â'r broses o fonitro partneriaethau gan gynnwys rhoi sylw dyladwy i brif bolisiau'r Cyngor yn rhan o ffrwd waith arall ar gyfer partneriaethau ac y byddai manylion ar gael dros y misoedd nesaf.

Penderfynwyd bod y Pwyllgor:

- **Yn derbyn y cyfrifoldeb o ran y risgiau sy'n gysylltiedig â'r partneriaethau allweddol arwyddocaol.**
- **Yn derbyn y broses a'r amserlen ar gyfer adrodd i'r Pwyllgor ar y risg sy'n gysylltiedig â'r partneriaethau allweddol arwyddocaol.**

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH

4. LLYWODRAETHU GWYBODAETH

Cyflwynwyd adroddiad gan Bennaeth Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro yn amlinellu'r cynnydd a wnaed mewn perthynas ag ymateb i'r Rhybudd Gorfodaeth a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) ym mis Hydref, 2015 a materion a amlygwyd yn yr adroddiad.

Dywedodd Pennaeth Busnes y Cyngor fod y naw argymhelliad a nodir yn Hysbysiad Gorfodi'r ICO yn cael eu nodi yn Atodiad 1 yr adroddiad. Mae'r rhain bellach yn destun trydydd Cynllun Gweithredu (lluiniwyd y ddau gynllun blaenorol mewn ymateb i archwiliad yr ICO o drefniadau'r Cyngor ar gyfer diogelu data yn 2012 ac ail-archwiliad dilynol yn 2014) a ddyfeisiwyd gan y Bwrdd Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol (CIGB) ac sy'n cael eu gweithredu gan is-grŵp o'r CIGB. O'r naw cam gweithredu penodol, mae camau gweithredu 1, 2, 3, 5, 6 a 9 wedi cael eu cwblhau. Rhoes y swyddog ddiweddiariad i'r Pwyllgor ar statws y camau gweithredu hynny sydd ond wedi eu cwblhau'n rhannol fel a ganlyn -

- Cam Gweithredu Rhif 4 (Polisiau gan gynnwys y Polisi Rheoli Cofnodion yn cael eu darllen, eu deall a'u cwblhau gan bawb). Er mwyn sicrhau'r lefel hon o asesiad, mae'r Cyngor wedi tendro, caffael a chofrestru ar gyfer system bolisi newydd gyda RSM ac mae'r system wrthi'n cael ei dylunio ar hyn o bryd. Mae'r amserlen ar gyfer gweithredu'r system wrthi'n cael ei threfnu a disgwyllir cytundeb yn ei chylch cyn diwedd mis Mawrth, 2016.
- Cam Gweithredu Rhif 7 (hawliau mynediad ffisegol yn cael eu diddymu ar unwaith pan fo staff yn gadael a'u hadolygu o bryd i'w gilydd er mwyn sicrhau bod rheolaethau priodol yn parhau i fod yn eu lle). Mae Tim Trawsnewid y Cyngor yn ymwneud â gwahanol ddarnau o brosesau ail-ddylunio busnes fel rhan o'i gylch gwaith ac ar hyn o bryd mae'n gweithio ar dasg ar gyfer y CIGB a fydd yn cynhyrchu canlyniad ar y mater hwn. Mae trafodaethau'n cael eu cynnal gyda Northgate, y system

TGCh Adnoddau Dynol gyda golwg ar weithredu proses newydd erbyn mis Medi a fydd yn darparu'r lefel angenrheidiol o sicrwydd.

- Cam Gweithredu Rhif 8 (Bod sylw'n cael ei roddi i'r prinder o le storio ar gyfer cofnodiadau papur). Mae'r Cyngor bron wedi mynd i'r afael yn llawn â'r mater hwn a'r Gwasanaethau Cyllid a Thai yw'r unig ddau wasanaeth bellach sydd yn cadw lefel sylweddol o gofnodiadau manïwal y tu allan i Bencadlys y Cyngor ond nad ydynt eto mewn storfa archif. Bydd y ddau wasanaeth yn adrodd yn ôl i'r CIGB ym mis Ebrill ar eu cynlluniau unigol ar gyfer mynd i'r afael yn llawn â'r mater.

Nododd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf ac roedd yn fodlon bod cynnydd wedi, ac yn parhau i gael ei wneud, o ran mynd i'r afael â'r materion sydd wedi codi. Gofynnodd y Pwyllgor am eglurhad ynghylch ymateb yr ICO i'r Cynllun Gweithredu a luniwyd a'r cynnydd a wnaed. Dywedodd y Pennaeth Busnes y Cyngor, er bod y Cyngor wedi anfon copi o'r Cynllun Gweithredu at yr ICO yn dangos statws pob gweithred a'r sefyllfa bresennol, nid yw wedi ymateb yn ffurfiol i'r ddogfen honno, ond mae wedi dweud y bydd lefel cydymffurfiaeth y Cyngor yn cael ei hasesu yng ngoleuni unrhyw ddigwyddiadau'n ymwneud â diogelwch data yn y dyfodol.

Penderfynwyd nodi'r diweddariad a'r cynnydd a wnaed.

Dim camau gweithredu pellach

5. ADFER TRYCHINEB TGCH A PHARHAD BUSNES

• Parhad Busnes

Adroddodd y Rheolwr Archwilio Mewnol y cynhaliwyd archwiliad o Barhad Busnes yn gynharach yn y flwyddyn ariannol a chyhoeddwyd adroddiad ym mis Awst a arweiniodd at farn Sicrwydd Cyfyngedig yn gyffredinol gyda phump o argymhellion Categori Uchel a dau argymhelliad Categori Canolog. Cyfeiriodd at brif ganfyddiadau archwiliad a'r gwendidau a nodwyd. Cadarnhaodd y Swyddog fod archwiliad dilynol wedi cadarnhau bod y ddau argymhelliad Lefel Uchel wedi cael eu gweithredu a bod y pump sy'n weddill yn y broses o gael eu gweithredu. Mae canfyddiadau'r gwaith dilynol ac ailasesiad o'r rheolaethau bellach yn cefnogi Barn Sicrwydd Rhesymol.

Ymhelaethodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar y camau penodol a gymerwyd i gywiro'r gwendidau a amlygwyd gan yr adolygiad archwilio yn ogystal â'r camau hynny sydd ar y gweill.

Croesawodd y Pwyllgor y cynnydd a wnaed a'r momentwm cyfredol a gofynnodd am gadarnhad o'r llinell amser ar gyfer cwblhau a gwredu'r holl ffrydiau gwaith y cafwyd adroddiad arnynt. O ystyried bod hyn yn cael ei gydnabod fel maes blaenoriaeth uchel, gofynnodd y Pwyllgor hefyd am ddiweddariad pellach yn ddiweddarach yn y flwyddyn i ddangos i ba raddau y gwnaed cynnydd ar y rhaglen weithredu.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ei fod yn fwriad i adrodd yn ôl i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ym mis Mehefin; nid yw Cynlluniau Parhad Busnes yn statig ac maent yn cael eu hadolygu ar lefel gwasanaeth er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol ac yn gyfoes yng nghyd-destun yr amgylchedd y maent yn gweithredu ynddynt.

Penderfynwyd nodi'r sefyllfa a'r wybodaeth a gyflwynwyd.

CAMAU GWEITHREDU: Y Pwyllgor i dderbyn diweddariad pellach ar Barhad Busnes yn ddiweddarach yn y flwyddyn i ddarparu sicrwydd bod cynnydd yn cael ei wneud mewn perthynas â'r materion a nodwyd a bod y camau gweithredu'n cael eu cwblhau.

- **Adfer TGCh ar ôl Trychineb**

Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol fod adolygiad archwilio o Adfer TGCh ar ôl Trychineb arwain at farn Sicrwydd Isel iawn ynghyd ag 13 o argymhellion - o'r rhain roedd 8 yn argymhellion categori Uchel a 3 yn rhai Categori Canolig. Cyfeiriodd y Swyddog at brif ganfyddiadau'r archwiliad a'r gwendidau a nodwyd ynddo. Yn y gwaith dilynol, aseswyd bod 5 o'r argymhellion Categori Uchel wedi'u gweithredu; 3 wedi'u gweithredu'n rhannol a 5 heb eu gweithredu. Mae canfyddiadau'r gwaith dilynol ac ailasesiad o'r rheolaethau bellach yn cefnogi Barn Sicrwydd Rhesymol.

Cadarnhaodd y Rheolwr Cefnogi Parhad Busnes a Chymorth TGCh bod y rhan fwyaf o'r camau a oedd yn parhau i fod angen sylw wedi cael eu datrys gyda chaffael system wrth gefn. Bydd y system hon yn cael ei sefydlu ym Mhencadlys y Cyngor unwaith y bydd wedi adnabod lleoliad addas oddi ar y safle ac yna, bydd y caledwedd wrth gefn yn cael ei ail-leoli oddi ar y safle gan olygu y byddai modd i'r Cyngor redeg gwasanaethau allweddol o leoliad oddi ar y safle petai dim modd defnyddio'r Pencadlys. Cadarnhaodd y Swyddog fod hyn wedi cael ei nodi fel blaenoriaeth gorfforaethol ac y bydd yn cael ei drin felly ac adnoddau'n cael eu blaenoriaethu ar gyfer ei weithredu.

Penderfynwyd nodi'r sefyllfa a'r wybodaeth a gyflwynwyd.

Dim gweithredu pellach

6. ARCHWILIAD ALLANOL

- Cyflwynwyd a **nodwyd gan y Pwyllgor** - adroddiad ar statws y prosiectau dan Raglen Waith perfformiad yr Archwilwyr Allanol yn cwmpasu Astudiaethau Llywodraeth Leol, Astudiaethau Cenedlaethol Gwerth am Arian a gweithgarwch rheoleiddio. Rhoes Mr Andy Bruce, Swyddfa Archwilio Cymru ddiweddariad i'r Pwyllgor ar ddarnau unigol o waith ers yr adroddiad diwethaf a chadarnhaodd y byddai'n parhau i ymdrechu i dynnu allan y meysydd hynny sy'n berthnasol a / neu o ddiddordeb i lywodraeth leol o fewn yr astudiaethau cenedlaethol.

Gan gyfeirio at y gwaith dilynol ar argymhellion cenedlaethol fel rhan o'r gwerthusiad o gynnydd ar yr argymhellion ym mhob cyngor, nododd y Pwyllgor yn y cyd-destun hwn y byddai'n ddefnyddiol i bwrpas sicrwydd petai ganddo gofrestr o'r holl argymhellion archwilio mewnol ac / neu faterion a godwyd gan y Pwyllgor fel y gellir eu monitro'n rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn derbyn sylw. Cadarnhaodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 bod yna system ar gyfer cofnodi argymhellion Archwilio Mewnol sy'n atgoffa rheolwyr o'r angen i'w gweithredu, a bod ystyriaeth yn cael ei rhoi hefyd i ymestyn y system i gynnwys argymhellion archwilio eraill nad ydynt yn rhai mewnol. Dywedodd y Swyddog y byddai'n cyflwyno adroddiad ffurfiol i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod nesaf.

CAMAU GWEITHREDU: Y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 Adnoddau i gyflwyno adroddiad i'r cyfarfod nesaf ar y system ar gyfer cofnodi argymhellion Archwilio Mewnol a'r bwriad i'w datblygu i gynnwys argymhellion eraill.

- Cyflwynwyd er ystyriaeth y Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 yn cynnwys Asesiad Swyddfa Archwilio o Gydnerthedd Ariannol Cyngor Sir Ynys Môn yn cwmpasu tair elfen sef cynllunio ariannol, rheolaeth ariannol a llywodraethu ariannol. **Derbyniwyd a nodwyd yr adroddiad gan y Pwyllgor.**

Dywedodd Mr Andy Bruce, er bod canfyddiadau'r adroddiad yn dweud bod y Cyngor yn wynebu rhai heriau ariannol sylweddol, mae ei drefniadau cyfredol ar gyfer sicrhau cydnerthedd ariannol yn briodol ac yn parhau i wella. Yn ogystal, tybir bod y risg i'r Cyngor o ran cyflawni ei gynllun ariannol gan ystyried pob un o'r tair elfen a aseswyd (fel y nodir uchod) yn isel.

Dim gweithredu pellach

- **Penderfynwyd gohirio ystyried mater ardystio grantiau a ffurflenni tan y cyfarfod nesaf.**

7. ARCHWILIO GRANTIAU

Derbyniwyd a nodwyd gan y Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 yn nodi'r grantiau sydd angen ardystiad Archwilio Mewnol ac adolygiad gan Archwilwyr Allanol ynghyd â manylion y gwaith y mae'n rhaid i Archwilio Mewnol ei wneud er mwyn i'r grant gael ei ardystio.

Dim gweithredu pellach

8. ADRODDIAD CYNNYDD ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynwyd er sylw'r Pwyllgor - Adroddiad y Pennaeth Archwilio Mewnol ar waith y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn ystod y cyfnod o 1 Ebrill, 2015 i 31 Rhagfyr, 2015. Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth am natur y gwaith a wnaed yn ystod y cyfnod a chanlyniadau hynny gan gynnwys y farn archwilio a'r argymhellion sy'n ymwneud â phob maes a adolygwyd; archwiliadau a arweiniodd at farn Sicrwydd Cyfyngedig; archwiliadau dilynol a thracio argymhellion ynghyd â rhestr o argymhellion Uchel a Chanolig sy'n parhau i fod angen sylw.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio bod dadansoddiad o berfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Ebrill i 31 Rhagfyr, 2015 yn dangos bod lefelau perfformiad yn fwy neu lai yn unol â'r targed. Fodd bynnag, bydd gallu'r gwasanaeth i gyflawni Cynllun Gweithredu 2015/16 yn dibynnu ar lefel y galw am adnoddau archwilio o ran cyfeiriadau, gwaith heb ei gynllunio cyn diwedd y flwyddyn ac absenoldeb salwch. Rhoes y swyddog y wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor mewn perthynas â'r sefyllfa staffio a dywedodd y collwyd 101 o ddiwrnodau oherwydd absenoldeb salwch hyd at fis Rhagfyr 2015, ac oherwydd bod swydd wag yn y tîm, roedd 135 o ddyddiau archwilio heb eu llenwi gan wneud cyfanswm o 236 o ddiwrnodau neu 20% o'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer cynllun archwilio 2015/16. Fodd bynnag, cadarnhaodd y Swyddog ei bod yn parhau i fod yn hyderus y byddai'r gwasanaeth yn gallu cyflawni 60% o'r Cynllun Archwilio erbyn diwedd y mis.

Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 bod y broses o ddarparu'r gwasanaeth archwilio yn dibynnu ar argaeledd staff a bod y Rheolwr Archwilio yn ymdrechu i reoli'r tîm i wella'r sefyllfa. Mae cyfrifydd dan hyfforddiant wedi cael ei neilltuo i'r gwasanaeth ar sail dros dro i ddarparu adnodd ychwanegol. Mae'r Gwasanaeth Cyllid wedi derbyn cadarnhad gan y Rheolwr Archwilio fod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gallu darparu'r lefel angenrheidiol o sylw i ddarparu sicrwydd o ran yr archwiliad o systemau ariannol allweddol yr Awdurdod; yr hyn sydd ar goll ar hyn o bryd yw'r gwerth ychwanegol y gall y gwasanaeth Archwilio Mewnol ei roi i feysydd eraill yn y Cyngor gyda'r gwasanaeth yn cael ei gyfyngu yn hytrach i ganolbwyntio ar y deilliannau craidd. Gan edrych ymlaen dros y 3 blynedd nesaf, bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol, yr un modd â llawer o wasanaethau eraill, yn cael ei adolygu i benderfynu sut y bydd y gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn y dyfodol.

Dywedodd y Pennaeth Archwilio Mewnol fod nifer o ffactorau wedi ei gwneud yn flwyddyn heriol i'r gwasanaeth. Mae pwysau cynyddol ar y gwasanaeth y mae angen i reolwyr eu cydnabod o ran eu heffaith ar staff. Y brif dasg ar hyn o bryd yw sicrhau y gall y gwasanaeth Archwilio Mewnol roi'r sicrwydd angenrheidiol ar sail y gwaith a wnaed; dywedodd y Swyddog ei fod yn hyderus y byddai hynny'n digwydd.

Rhoes y Pwyllgor ystyriaeth i'r adroddiad ac amlygodd y materion canlynol -

- Nododd y Pwyllgor y sefyllfa staffio yn y gwasanaeth Archwilio Mewnol yng nghyd-destun cyflwyno'r cynllun archwilio ynghyd â'r farn broffesiynol a fynegwyd, ac ailadroddodd ei bryder na fydd gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol efallai adnoddau digonol i fedru cyflawni ei ddyletswyddau yn y ffordd orau ac mewn ffordd sy'n ychwanegu gwerth i'r Cyngor. Pwysleisiodd y Pwyllgor bwysigrwydd y swyddogaeth Archwilio Mewnol i'r Pwyllgor ac i'r Cyngor wrth ddarparu sicrwydd o ran cadernid systemau rheolaethau mewnol y Cyngor, ei drefniadau rheoli risg a phrosesau llywodraethu corfforaethol, a'r angen felly i sicrhau bod ganddo'r adnoddau i gyflawni'r cyfrifoldebau hynny. Gofynnodd y Pwyllgor a oedd y cynllun archwilio yn rhy uchelgeisiol o ystyried yr adnoddau staffio sydd ar gael i weithredu'r cynllun neu a yw'r gwasanaeth yn sylfaenol heb ddigon o adnoddau.

Dywedwyd wrth y Pwyllgor bod y cynllun yn seiliedig ar y nifer o staff sydd ar gael a bod absenoldebau staff yn cael eu ffactora i mewn iddo; mae lefelau salwch yn anffodus ac nid oes modd eu rheoli.

Nododd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau) y pwynt a wnaed, a dywedodd y byddai hi'n cyfleu pryder y Pwyllgor ynghylch adnoddau ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol i'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth; fodd bynnag, mynegir y pryder hwnnw mewn cyd-destun lle mae pob gwasanaeth yn gorfod llunio cynllun arbedion tair blynedd.

- Nododd y Pwyllgor fod Adroddiad Cryno ar Ddyled ar 14 Ionawr, 2015 yn dangos bod cyfanswm y mân ddyledion sydd heb eu casglu yn £ 3.192m. Gofynnodd y Pwyllgor a oes problem sylfaenol gyda chasglu dyledion neu a yw'r sefyllfa wedi gwella.

Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 bod hon yn broblem hanesyddol. Mae Panel Canlyniad Sgriwtini wrthi'n adolygu trefniadau rheoli dyled y Cyngor a bydd yn adrodd ar ei ganfyddiadau yn fuan. Mae lefel y ddyled hanesyddol wedi ei gwneud yn anos rheoli dyled newydd. Mae'r Gwasanaeth Cyllid wedi cychwyn proses o ddileu dyledion hir sefydlog yr ystyrir fel rhai na ellir eu casglu ac mae swm sylweddol wedi cael ei ddileu drwy'r broses honno a bydd yn parhau gyda chau cyfrifon 2015/16. Cynhaliwyd adolygiad o strwythur y tîm Refeniw a Budd-daliadau sy'n gyfrifol am gasglu incwm a mân-ddyledion a bydd adnoddau ychwanegol yn cael eu rhoi i mewn i'r tîm. Mae gweithdrefnau cofnodi hefyd wedi cael eu hadolygu i sicrhau bod gan y Cyngor y dogfennau ategol angenrheidiol i hwyluso'r broses o adennill dyledion drwy'r llysoedd lle bo angen.

- Nododd y Pwyllgor fod adolygiad archwilio o Ysgol Cemaes wedi cynhyrchu barn Sicrwydd Cyfyngedig, a gofynnodd am eglurhad o'r camau a gymerwyd i wella rheolaethau ariannol mewn ysgolion.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio fod archwiliadau dilyn-i-fyny mewn perthynas ag ysgolion wedi dechrau a bydd y mater yn cael ei gyfeirio i sylw'r Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes. Mae'r Gwasanaeth Archwilio hefyd wedi cynnal adolygiad thematig o bum ysgol ynghylch casglu incwm prydau ysgol a bydd hyn hefyd yn cael ei gyfeirio i sylw'r Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a'r sicrwydd a ddarparwyd i'r Pwyllgor ynghylch y prosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol sydd wedi eu sefydlu i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod, yn amodol ar nodi pryder y Pwyllgor ynghylch adnoddau ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol.

CAMAU GWEITHREDU: Y Prif Weithredwr Cynorthwyol i godi pryder y Pwyllgor ynghylch adnoddau ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.

9. CYNLLUN STRATEGOL ARCHWILIO MEWNOL 2016/17 - 2018/19 A CHYNLLUN CYFNODOL 2016/17

Cyflwynwyd er ystyriaeth a chymeradwyaeth y Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Archwilio Mewnol yn ymgorffori Strategaeth Archwilio Mewnol 2016/17 i 2018/19 a Chynllun Blyneddol ar gyfer 2016/17.

Adroddodd y Rheolwr Archwilio ar y Strategaeth a'r Cynllun Blyneddol Archwilio Mewnol fel y'u nodwyd dan Atodiad A yr adroddiad a chyfeiriodd at Atodiadau ategol B i E a oedd yn manylu ar y Cynllun Blyneddol ar gyfer 2016/17, y Cynllun Strategol ar gyfer y cyfnod 2016-2019, dadansoddiad o adnoddau Archwilio Mewnol a'r targedau perfformiad mewn perthynas â 2016/17.

Cadarnhaodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 ei fod yn fodlon bod y Cynllun yn cwrdd ag anghenion y Gwasanaeth Cyllid mewn perthynas â rhoi sicrwydd am y systemau ariannol allweddol a thargedu meysydd risg uchel.

Gofynnodd y Pwyllgor eglurhad a oedd y targed perfformiad o 85% ar gyfer gweithredu argymhellion categorïau Uchel a Chanolig yn ystod yr archwiliad dilynol ar gyfer 2016/17 yn gyraeddadwy o ystyried bod perfformiad gwirioneddol wedi bod yn llawer is na'r lefel honno yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Dywedodd y Rheolwr Archwilio fod y gyfradd weithredu wedi codi i 76% ers 22 Chwefror eleni a'i bod yn hyderus y bydd modd cwrdd â'r targed.

Penderfynwyd -

- **Cymeradwyo'r Strategaeth Archwilio Mewnol a'r Cynllun Blynyddol ar gyfer 2016/17.**
- **Cymeradwyo targedau perfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2016/17.**

DIM GWEITHREDU PELLACH

10. ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS CANOL BLWYDDYN 2015/16

Derbyniwyd a nodwyd gan y Pwyllgor - adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 yn cynnwys adroddiad ar yr adolygiad canol blwyddyn o reoli'r trysorlys ar gyfer 2015/16.

Dim gweithredu pellach

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU AR GYFER 2015/16

Cyflwynwyd, i'r Pwyllgor ei gymeradwyo, Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer blwyddyn ddinesig 2015/16 cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn ym mis Mai, 2016.

Nododd y Pwyllgor yr adroddiad ac awgrymodd ei fod yn gyfle euraidd i ddwyn sylw at berfformiad ar draws gwasanaethau'r Cyngor mewn perthynas â gweithredu neu beidio gweithredu ar argymhellion Archwilio Mewnol. Cynigiwyd a derbyniwyd y dylid cynnwys darpariaeth i'r perwyl hwnnw yn yr adroddiad.

Penderfynwyd derbyn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2015/16 i'w gyflwyno i'r Cyngor Llawn ym mis Mai, 2016, yn amodol ar gynnwys darpariaeth a fydd yn dwyn sylw at berfformiad ar draws gwasanaethau'r Cyngor mewn perthynas â gweithredu neu beidio gweithredu ar argymhellion Archwilio Mewnol.

Y Cynghorydd R. Llewelyn Jones
Cadeirydd